

складанні фінансового плану поточної діяльності, яка доказала свою ефективність.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про затвердження порядку складання затвердження та контролю виконання фінансових планів державних підприємств, акціонерних, холдингових компаній та інших суб'єктів господарювання, у статутному фонді яких більше ніж 50 відсотків акцій (часток, паїв) належить державі, та їх дочірніх підприємств, затверджені наказом Міністерства економіки від 21.06.2005 № 173 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції від 11.07.2005 № 729/11009.

2. Про складання фінансових планів підприємств транспорту та зв'язку і звітність про їх виконання, затверджені наказом Міністерства транспорту та зв'язку від 22.01.2007 № 39.

3. Международные стандарты и рекомендуемая практика ИКАО. Приложение 6 к Конвенции о международной гражданской авиации. Эксплуатация воздушных судов. Часть I. Международный воздушный транспорт. Самолеты.

4. Международные стандарты и рекомендуемая практика ИКАО. Приложение 6 к Конвенции о международной гражданской авиации. Эксплуатация воздушных судов. Часть III. Международный воздушный транспорт. Вертолеты.

5. Стоун Ф. Бизнес-план. – Эксмо, 112 с.

6. Методичні рекомендації з розроблення бізнес-плану підприємств. Затверджені наказом Міністерства економіки України від 06.09.2006 № 290.

7. Томпсон А.А., Стрикленд А.Дж. Стратегический менеджмент. Искусство разработки и реализации стратегии/ Пер. С англ. под ред. Л.Г. Зайцева, М.И. Соколовой. – Банки и биржи, ЮНИТИ, 1998.- 576 с.

658.168.5:629.73(045)

В.П.Пильнова

ВПЛИВ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ СТРАТЕГІЧНИХ АЛЬЯНСІВ ЯК ПРОВІДНОЇ ФОРМИ ЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ КАПІТАЛУ НА ЕКОНОМІЧНІ ПРОЦЕСИ ТА ЯВИЩА

У статті досліджується вплив провідної форми централізації капіталу в сучасній економіці - транснаціональних стратегічних альянсів на економічні процеси та явища.

Ключові слова: транснаціональні стратегічні альянси, централізація капіталу.

Стаття посвящена исследованию влияния ведущей формы централизации капитала в современной экономике – транснациональных стратегических альянсов на экономические процессы и явления.

Ключевые слова: транснациональные стратегические альянсы, централизация капитала.

The article is devoted to research of influence the leading form centralization capital in modern economy - transnational strategic alliances on economic processes and the phenomena.

Keywords: transnational strategic alliances, centralization of the capital.

Постановка проблеми. Постійно зростаюча, подальша централізація капіталу у світовій економіці є одним з проявів глобалізації. Інтенсивний розвиток транснаціональних стратегічних альянсів, як однієї з провідних форм централізації капіталу, перетворив їх у потужну силу сучасної світової економіки. У зв'язку з цим, особливої актуальності набуває дослідження наслідків впливу транснаціональних стратегічних альянсів на економічні процеси та явища.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Певним питанням централізації капіталу присвячені роботи сучасних українських вчених: Базилевича В., Бланка І., Гальчинського А., Гейца В., Голікова В., Костусева О., Кузьміна О., Пасхавера О. та ін. Проблема централізація капіталу в транснаціональних стратегічних альянсах, присвячені праці Брейлі Р., Зав'ялової О., Кизима Н., Ли Ч., Лучко М., Майерса С., Портера М., Рогача І., Рокочі В., Сіденко В., Соколенко С., Новицького В., Фіннерті Д, Чижа Н., Шевченко В. та ін.

В той же час, залишаються недостатньо вивченими проблеми впливу сучасних форм централізації капіталу, зокрема транснаціональних стратегічних альянсів на економічні процеси та явища. Однією з найскладніших проблем залишається державне регулювання процесів централізації капіталів в Україні, враховуючи позитивний, негативний, а подекуди і суперечливий їх вплив на економіку країни.

Формування цілей статті. Актуальність наукового дослідження пов'язана з розкриттям впливу, що здійснюють транснаціональні стратегічні альянси, як провідна форма централізації капіталу в глобальній економіці, на економічні процеси та явища.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасній науковій літературі, транснаціональні стратегічні альянси (ТСА) визначають як різноманітні форми союзів транснаціональних корпорацій. За формулюванням Портера М., «стратегічний альянс як форма інтеграції різних видів капіталу, об'єднує господарюючі суб'єкти не на основі права власності, а на основі договірних зобов'язань, що обумовлені відповідними угодами про співробітництво в різних галузях» [1, с.86].

Транснаціональні стратегічні альянси визначаються як «глобальні форми здійснення партнерства, спільної або пайової діяльності на основі багаторонних контрактів (угод) компаній різних країн через здійснення спільної маркетингової, фінансової, інноваційної, інвестиційної та операційної діяльності» [2, с.206].

ТСА розвиваються в усіх основних сферах глобальної конкуренції – телекомунікаціях, інформатиці, виробництві електроніки та електротехніці, авіаперевезеннях, автомобілебудуванні, хімічній промисловості та фармацевтиці, фінансовому секторі та ін. Але, найбільшими темпами зростає кількість створення ТСА у сфері послуг. Найбільш розповсюдженими формами стратегічних альянсів є сучасні спільні НДДКР між компаніями – учасницями, спільні продажі, маркетинг та спільне виробництво.

Особливістю стратегічних союзів стало те, що вони дедалі частіше укладаються між ТНК різних країн базування. Кожна транснаціональна фірма може вступити в союз із великою кількістю інших компаній. Іноді такі альянси об'єднуються фірмами, що породжує складні взаємовідносини одночасного співробітництва та суперництва. В результаті створюються цілі мережі ТНК, що об'єднують значну кількість прямо й опосередковано контрольованих ними фірм. Таким чином, глобальні стратегічні альянси базуються на можливостях партнерів доповнювати один одного, як у наданні ресурсів, так і в інтелектуальному відношенні, що, в кінцевому результаті, дає можливість партнерам одержувати прибуток і розширювати масштаби ділової активності.

Міжнародні стратегічні альянси, як провідна форма централізації капіталу, здійснюють позитивний і негативний вплив на економічні процеси та явища. Стратегічні альянси можуть збільшити ефективність виробництва шляхом економії на витратах виробництва та НДДКР. У швидко зростаючих секторах економіки, наприклад у галузях пов'язаних з інформаційними та телекомунікаційними технологіями, стратегічні альянси можуть реалізувати економію на масштабі, а також використовувати переваги створених мереж. Особливо корисна в цьому сенсі міжнародна співпраця компаній, що разом розробляють загальні операційні стандарти, що підвищують ефективність трансфертів інформації та потенційну ефективність праці мереж. Наприклад, розвиток стандарту зв'язку GSM стимулювало зростання використання мобільних телефонів у Європі. Міжфірмова кооперація допомагає також уникнути “війн стандартів” та призводить до створення єдиного запатентованого продукту, а також полегшує створення “поєднаних продуктів”, що виробляються багатьма компаніями, заохочуючи, таким чином, розвиток конкуренції між ними на більш пізніх стадіях життєвого циклу продукту.

Разом з тим, існує і негативний вплив стратегічних альянсів при адаптації до всіляких стандартів. Так, співробітництво компаній щодо адаптації стандартів, може призвести до фіксування певної конструкції продукту та сприяти антиконкурентній координації інших аспектів діяльності компаній – партнерів стратегічних альянсів.

На макрорівні, стратегічні альянси можуть збільшувати інноваційні можливості як для приймаючої країни, так і для країн базування транснаціональних компаній, за допомогою глобального обміну знаннями.

Але, стратегічні альянси можуть іноді мати і негативний вплив на ефективність діяльності компаній, що приймають в них участь, а опосередковано – і інших фірм, а також на положення споживачів. Це відбувається тому, що стратегічні альянси зв'язані з певними ризиками, особливо коли цілі та ролі фірм – партнерів па альянсу недостатньо чітко продумані та узгоджені. Альянси, що не досягли намічених цілей, породжують неефективну трату фінансових ресурсів, знань та ін. у тих випадках, коли невірно вибрані партнери для стратегічних альянсів або, при реалізації спільних проєктів, не опрацьована загальна стратегія. Співпраця з маленькими фірмами – субпідрядниками, з якими не обов'язково вступати в альянс, у ряді випадків більш ефективна.

Таким чином, можна зробити висновок ТСА приносять переваги від використання новітніх ресурсів і, таким чином, позитивно впливають на ефективність виробництва. При цьому, підвищується мобільність виробничих ресурсів, в результаті посилення конкуренції звільнюються ресурси, що можуть бути використані з більшою віддачею в інших сферах господарювання.

Стратегічні альянси виступають генераторами росту виробництва та зайнятості і, відповідно, підвищенню доходів у компаній, що інтегровані разом з учасниками ТСА у глобальні ланцюги створення доданої вартості і глобальні мережі НДДКР. Таким чином, для ділових партнерів компаній, що приймають участь і мають успіх у ТСА, існують довгострокові переваги такого співробітництва. З іншого боку, стратегічні альянси можуть підсилити ризики конкуренції на ринках приймаючих країн та погіршити умови діяльності компаній, що діють у тих же сферах, що і учасники трансграничних злиттів і поглинань та стратегічних альянсів.

Щодо впливу міжнародних стратегічних альянсів, на процеси конкуренції, то участь компаній в ТСА не означає ослаблення конкуренції на світових ринках. Фірми, що беруть участь у транснаціональних стратегічних альянсах, співпрацюючи в одній сфері бізнесу, можуть паралельно продовжувати конкурувати одна з одною в інших галузях діяльності.

Досліджуючи вплив стратегічних альянсів на економічну діяльність корпорацій, треба зазначити що він оцінюється як переважно позитивний. Стратегічні альянси націлені на розподіл ризиків та витрат за новими проєктами, на стимулювання інноваційних можливостей партнерів, на розробку новітніх технологій та товарів. Переваги для фірм, що вступають в альянс, полягають в економії на багатьох видах виробничих витрат; в оптимізації НДДКР; у доступі до матеріальних та нематеріальних активів партнерів по альянсу (зокрема, до більш ефективних методів менеджменту,

до маркетингової інформації щодо ринків, споживачів та ін.). Всі ці переваги можуть проявлятися не лише у довгостроковому, а і у короткостроковому періодах.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок.

Проаналізувавши сучасні світові тенденції розвитку централізації капіталу в транснаціональних стратегічних альянсах, приходимо до висновку, що ТСА здійснюють як позитивний, так і негативний, а подекуди і суперечливий вплив на економічні процеси та явища. ТСА сприяють міжнародному руху капіталів, технологій, товарів та послуг, а також інтеграції філій транснаціональних корпорацій в глобальні мережі. Вони можуть, як на макрорівні, так і на мікрорівні, слугувати фактором підвищення загальної ефективності виробництва та інноваційних можливостей, а також здійснювати позитивний вплив на економічне зростання та зайнятість, особливо якщо у приймаючих країнах проводиться політика, що сприяє реструктуризації економіки.

Україна знаходиться під потужним впливом іноземних економічних суб'єктів, таких як окремі країни та міжнародні організації, так і потужні транснаціональні корпорації, і їх стратегічні альянси які, в першу чергу, намагаються реалізувати власні інтереси, що не завжди відповідають національним інтересам України. Зміцнити національний економічний суверенітет та затвердитись на світовому ринку як конкурентноздатна держава Україна може лише при підтримці національного капіталу. Постає питання державного регулювання процесів централізації капіталу та необхідність державної підтримки створення та розвитку національних стратегічних альянсів та фінансово – промислових груп і поступового їх перетворення в потужні транснаціональні корпорації.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Портер М. Международная конкуренция [Текст] / М. Портер. - М.: Международные отношения, 1993. - 513с.
2. Транснаціональні корпорації: навчальний посібник [Текст] / Под. ред. В.Рокоча, О.Плотніков, В.Новицький та ін.- К.: Таксон, 2001.- 304 с.
3. Лучко М.Л. Конкурентные стратегии ТНК: стратегические альянсы, слияния и поглощения [Текст] / М.Л.Лучко //Вестник московского университета. Сер. 6. экономика. 2004. №1., с.33-36.
4. Удовик. С.Л. Глобализация: семиотические подходы [Текст] / С.Л.Удовик – М.: «Рефл-бук», К.: «Ваклер», 2002. – 480с.

УДК 331.08 (045)

Т.Н. Шкода